

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMURES
REVISTĂ PEDAGOGICĂ SOCIALĂ.

Școala cea nouă.

În vremurile grele de prefaceri, prin cari ne strecurăm, școala trebuie să se ridice mult deasupra nivelului din trecut, conform situației esențial schimbată în spre bine.

Vorbim de școala primară îndeosebi, căci ea e peatra unghiulară a întregii clădiri culturale.

Oamenii par a avea alte preocupări în vremea din urmă; multe biserici și școli dela sate au rămas goale și trebuie să ne dăm seama, că în aceste împrejurări, ni-se clatină tocmai temelia vieții noastre naționale.

Trebuie o luptă și o propagandă neîntreruptă pentru ridicarea școlii primare la un nivel neasămănat mai înalt de cum eră înainte de războiu.

Hotarele artificiale cari despărțiau atâtea milioane de frați împrăștiati la cele patru vânturi, s'au prăbușit, după sforțări supraomenești, după suferințe amare și jertfe de sânge înspăimântătoare.

Într'o țară atât de mare și atât de bogată, toate forțele ar trebui să se închege pentru o mișcare culturală deosebit de puternică, reclamată de rostul imperativ al vremii.

Biruința prin arme este numai întâia treaptă ce duce spre mărirea unui neam, și de aci înainte povestea încă multă și frumoasă mai este.

Deplina contopire sufletească nu e cu puțință decât în baza unei culturi uniforme și cât mai avansate. Existau și înainte de războiu atâtea state mititele, cari și-au asigurat însă un rol conducător, prin înaltul grad de cultură, la care s'au putut ridica din hărnicia și entuziasmul lor.

Drumul spre *mai bine* trebuie urmat cu perseveranță, ca să putem realiza încă noi, școala cea nouă, în care credem și trebuie să credem măcar oamenii de școală, deocamdată.

Aici este călcâiul vulnerabil al școlilor noastre: numai oamenii de școală cred *deocamdată* în marea și mântuitoarea misiune a școlii. Lumea cealaltă trece cu ochii închiși pe lângă ea, considerând-o ca pe un rău necesar, prin care trebuie să treacă toată lumea, mai mult de silă, ca de voie bună.

Un mare gânditor spune însă undeva: „popoarelor, ca și copiilor, trebuie să le faci binele cu de-a-sila“.

Aceasta e misiunea generației noastre, în măsură mai mare ca a celor anterioare. E o silă, ce e drept, pentru care trebuie să luptăm, cu toate mijloacele, alegând întotdeauna pe cele mai plăcute și ducătoare la scop. Nu se poate spune, că poporul nostru ar fi cu totul refractar față de școli. Pe vremuri mult mai grele, aveam câteva școli frumoase și învățători iscusiți, unde conducătorii erau cu tragere de inimă pentru școală. Al lor e meritul pentru tot ce s'a făcut bine în această direcție, și a lor este răspunderea pentru toate întrelăsările trecutului.

* * *

Să încercăm, de pildă, cu Comitetele școlare.

Nu ne putem pronunța încă asupra lor, cu oare-care competență, căci abia am început întâiul an de muncă, sub acest raport.

Este incontestabil însă, că ele au realizat rezultate deosebit de frumoase în vechiul regat, ridicând la stăruința câtorva oameni de inimă, licee și școli primare din cele mai de frunte.

E un mijloc de coafingere cu părinții elevilor, și cu marea masă a publicului, care habar nu aveă până acum de multele nevoi, pe care are să le întimpine instrucția noastră, aproape la tot pasul. E o punte, care trebuie fortificată tot mai mult, ca lumea școlară să nu rămână cu totul izolată de marele public extrașcolar.

Mișcarea aceasta însă nu poate duce la rezultat, decât în baza unei propagande, prin ziare, reviste, bro-

șuri, conferențe, cari să susțină veșnic viu interesul publicului față de lumea școlii, la care puțini se mai gândesc azi, având cu totul alte preocupări, mai puțin înalte, dar în schimb neasămănat mai rentabile...

* * *

Așa înțelegem noi școala cea nouă, școala viitorului, când publicul va pune și el umărul să o ridice la locul ce i-se cuvine.

Acest viitor nu trebuie să ni-l închipuim nici decum îndepărtat, ci foarte aproape, căci nu ne putem subtrage dela partea de muncă ce ne revine.

Al. Ciura.

Scrisoare către învățători.

O consecință tristă a războiului mondial, consecință care trebuie să atragă atențiunea tuturor oamenilor luminați, e răspândirea în toate păturile sociale a mai multor molimi, în deosebi a *Sifilisului*, *Tuberculozei* și *Alcoolismului*.

Dacă se adaug și cele ce ne întăresc statisticile actuale că țara are foarte puțin medici, teama noastră așa de mare e îndreptățită, iar alarma dată din toate colțurile țării e explicabilă.

Față de aceste nevoi, față de acest pericol, *pericol național*, ce trebuie să facem?

Societatea, neamul, e atins în interesele sale din toate punctele de vedere, în forța sa totală deasemeni, de fiecare dată când se îmbolnăvește unul din membrii ei.

Interesul tuturor: a conducătorilor, oamenilor luminați etc. etc. e ca bolnavul să fie *îngrijit și vindecat* cât mai repede și cât mai complet posibil.

Cum la noi și Dv. o știți prea bine, se remarcă o ignoranță aproape completă a regulilor de igienă (*chiar elementare*), e *Imperios* necesar ca să începem, până nu-i prea târziu, o propagandă activă pînă în o educație sanitară sistematică. La această propagandă, Dv. sunteți de un folos nespus de mare, pentru că noi credem că învățătorul poate fi *un prețios auxiliar al medicului* în stăvilirea bolilor, în descoperirea focarelor de infecție, în lupta pentru profilaxia bolilor.

Având în vedere că:

1. Pentru instrucția igienei, școala rămâne cea mai indicată;
2. În materie de igienă, educația copiilor fiind cea mai mare speranță pentru viitor (S. Irimescu), ne-am hotărît a stăde vorbă cu Dv., ca

să vedem cum ar fi mai bine să începem această luptă pe o rază cât de mică.

Educația în sensul de care ne ocupăm, e supărător de mult neglijată, de către părinți, chiar de cei cu pretențiunea pompoasă de „Societate înaltă“ Prin forța lucrurilor deci, rămâne ca această educație să fie făcută în școală. Se cere o condiție:

Să se facă cât mai atrăgător, nimic abstract, cu cât mai multe pilde ușor de înțeles, cu cât mai multe probe palpabile (mulaje, placarde, deseme, fotografii, atlase, filme etc.). Totul fără pedanterie și siliți-vă a fi înțeleși. Infiltrați pe nesimțite, frumos, plăcut, noțiunile de igienă, în sufletul copiilor.

În felul acesta ați reușit a face un pas mare în lupta grea ce trebuie s'o întreprindem.

1. Să se facă cunoscut sau să se reîmprospăteze învățătorilor prin broșuri, articole, atlase, planșe, mulaje, lecții anuale (făcute cât mai complet chiar cu prezentări de bolnavi tipici) despre noțiunile de igienă la orașul de reședință a județului. Lecțiile să fie făcute de un medic asistat de revizorul școlar respectiv. Nu-i lucru greu și nici imposibil. Chelțulială?!

E de ajuns să vă spun că țara pierde anual numai din cauza tuberculozei 14 miliarde lei, iar pentru combaterea ei e de ajuns 350 milioane lei. Nu vă sperie aceste cifre?

2. Să se arate în scris și practic aplicarea ajutorului de urgență în caz de arsuri, asfixii, înec, fracturi, emoragii, leșinuri. Tratarea unor simptome ca tuse, durere de cap, răie, păduchi, răni.

Cred că nu strică să aibe fiecare școală câte o farmacie. Într'un articol viitor ne vom ocupa de ea. O listă de medicamente va avea notată cantitatea ce trebuie dată pentru fiecare vârstă și modul de administrare.

Ce folos mare va aduce învățătorul consătenilor săi nu-i greu de ghicit. Prestigiul învățătorului va crește nespuse de mult din toate punctele de vedere.

3. Săptămânal să inspecteze igiena corporală a copiilor și să le fie lecție de igienă; lunar cu concursul notabilităților satului, să vorbească oamenilor despre igienă, scurt, dar și pe înțelesul lor.

Va stăruia asupra necesității respectării igienei, despre consecințele bolilor, pentru familie și neam, despre necesitatea izolării bolnavului, tratând boala nu cu babe.

O razzie sanitară lunară făcută de învățător cu primarul, preotul și jandarmul e necesară. Se va raporta complet menționând și măsurile necesare serv. sanitar al județului.

În scrisoarea viitoare vom continua.

Cluj, 1924 Februarie 18.

Dr. O. Apostol.

Christos și pilda lui educativă.

Transilvania cea dinainte de 1918 a făcut parte dintr'o monarhie, în care puterea bisericii se manifestă cu tărie pe toate terenurile vieții culturale. Până către mijlocul secolului al 16-lea, biserica stăpânitoare eră cea romano-catolică, după aceea a ajuns în Transilvania la stăpânire cea calvină (reformată). Biserica românească, și cu ea poporul român, a simțit greu puterea acestor două biserici străine, amândouă agresive față de noi, pe cari voiau să ne instrăineze de credința veche, dar mai ales de obiceiurile împreunate cu ea, pentruca apoi să ne poată maghiariza cu ușurință.

După 1848 a început să răsufle și biserica noastră, de amândouă nuanțele, și potrivit spiritului tradițional în monarhia căreia aparțineam, și ea a putut să desvolte activitate binecuvântătoare pentru răspândirea culturii creștinești-naționale la poporul nostru. Așa se explică, cum la noi în Transilvania toate institutele de învățământ cu adevărat naționale erau *confesionale*, căci numai în ele se putea da cultură națională.

Altminteri s'a desvoltat biserica, dar mai ales învățământul în vechiul Regat. Și aici, cele dintâi manifestări culturale au pornit din preajma bisericii și a celor dintâi mănăstiri, ca de altminteri la toate popoarele creștine din Lumea veche. Dar în România de până la 1918, biserica nu a jucat nici când rolul cel mare, avut de biserica romano-catolică în statele catolice, — lucru constatat de altminteri în toate statele ortodoxe.*) Biserica ortodoxă, ca biserică de stat, a fost aservită acestuia apoi influențelor antinaționale venite de peste Dunăre, iar când cultura apuseană și-a făcut intrarea în sufletul poporului român din România-veche, Franța a fost statul, dela care Românii au împrumutat mai mult ca fond și formă — la început mai mult formă decât fond. Dar în Franța începuse lupta contra stăpânirii culturale bisericesti încă din veacul al 18-lea, așa că în timpul când au ajuns tinerii români acolo, mai ales cei din veacul al 19-lea, lupta eră dejă câștigată de laicism și ei adoptară cultura laică, antibisericască, fără să fie totdeauna anticreștină. Rențorși acasă și plini de râvnă pentru a ridică România culturalicește cât mai curând, au adoptat pentru scopul acesta mijloacele văzute acolo. Astfel s'a întâmplat, că nici în România modernă biserica nu a avut rolul cultural larg, pe care l-a avut biserica românească în Transilvania.

*) Și în măsură mare chiar și în cele protestante.

Reîntregindu-se Dacia română, statul român, ca *stat național*, are datoria să dea educațiunii și instrucțiunii direcțiunea reclamată de interesele înalte de stat. Dar tocmai interesele înalte de stat reclamă, ca aceasta educațiune și instrucțiune să fie adânc pătrunse de spiritul creștinesc așa cum ni-l-a păstrat biserica noastră națională.

În epoca de tranziție, prin care trecem și care a desechilibrat multe suflete, nu e mirare, că întâlnim une-ori și în învățătorii noștri pe câte unul, care văzându-se eșit de sub tutela bisericească în cele școlare și rămas numai sub a statului, și-l închipuie pe acesta ca ceva antireligios, lipsit de religie. Urmarea e, că în unele școale educației religioase-morale, care pe lângă pilda învățătorului are ca mijloc principal studiul religiunii, i-se dă atențiune tot mai puțină.

Eroare fatală pentru toți ceice cred statul dispensat de-a se îngriji și de educația religioasă. Căci dela începutul răspândirii învățăturii mântuitoare a lui Christos s'a dovedit și mai mult ca înainte, că *temelia educațiunii e religia și de soliditatea acestei temelii depinde soliditatea întregu ui edificiu*

Creștinismul a influențat asupra vieții sufletești a omenimii, îndeosebi asupra educațiunii în mod hotărâtor: a vindecat-o de ce a fost rău și a transformat-o.

Christos a stabilit pentru educațiune o țintă nouă, perfectă: dezvoltarea liberă a vieții individuale, adică a dispozițiilor și facultăților elevului, dar în serviciul legii divine.

Evreii aveau deja ideea Dumnezeului celui adevărat și principiul conducător în educațiune era la ei: Frica Domnului e începutul înțelepciunii. Dar aproape toate învățăturile pedagogice, pe cari le aflăm în Testamentul vechiu, au un înțeles negativ: de opreliște, nu de îndemn, cecece a și produs o inecare a vieții lor religioase în balta formulelor iar, față de cealaltă omenime, o mândrie și un exclusivism, care îi face să privească și astăzi în ea un obiect de exploatare nemiloasă. La Grecii cei vechi constatăm o cultivare excesivă a individualismului, iar urmarea a fost, că Grecii nu au fost în stare să formeze niciodată un stat național integral, nici să se mențină ca popor liber după ce li-se păruse, că își împliniseră idealul lor în educație.

„Când s'a împlinit vremea“, a venit Christos propovăduind cel dintâiu adevăratul universalism și umanism. Învățătura lui nu cuprinde nici exclusivismul învățăturii lui Moise față de alte neamuri, nici individualismul grecesc caracterizat și prin robirea deaproapelui. Ea cuprinde însă mântuitoare principii pentru părinți, fie că e vorba de autoeducațiunea lor, fie de a copiilor lor. Ce privește în special învățăturile privitoare la educațiunea copiilor, ele sunt atât de divine, totodată atât de simple, încât până azi nu s'a aflat pedagog, care să le poată înlocui sau și numai completă.

În privința vieții conjugale, Christos a stabilit întâiu, că

bărbatul își va părăsi pe tata și pe mama și va ținea la femeia sa; că ceea a legat Dzeu — căsătoria — omul să nu desfacă; și pe cum Christos a păstrat iubire și credință pentru oameni și s'a jertfit pentru ei, tot așa să-și iubească bărbatul femeia și să nu se despartă de ea.

Acest sanctuar al familiei a devenit pentru creștinism centrul educațiunii. Și numai în familia întemeiată pe învățăturile lui Christos poate rodi o educațiune bună a copiilor.

Părinții au datoria, după Christos să-și crească copiii, iar acestora le poruncește să asculte de părinți. Și unii și alții să se conducă de iubire în toate manifestările vieții lor. Cât de mult s'a înrădăcinat aceasta iubire în sufletul omenimii stăpânite de învăătura lui Christos, se vede și din nenumăratele institute de educațiune create pentru adăpostirea celor lipsiți de părinți, — lucru necunoscut la Evrei ca și la păgâni.

În felul, cum învăță Christos, se cuprind și o mulțime de principii metodice. Învățământul lui eră intuitiv, clar și interesant. Spre scopul acesta întrebuiță adeseori pilda și asemănări luate din cercul de intuiție al ascultătorilor, al căror grad de pricepere îl cunoștea. Le îndreptează privirea asupra animalelor și vorbește de lupul răpitor, de șarpele cuminte, de porumbul blând, de cloșca adăpostindu-și puii sub aripi, de puii năpârcii; aliori le vorbește despre crinii câmpului, despre smochin și despre grăuntele de grâu. Ce este milostenia arată prin pilda despre Samariteanul milostiv; urmările desfrâului în mâncare și beutură în pilda despre omul cel bogat și sârmanul Lazăr. Dar și prin *fapte* căută să învețe pe cei din jurul lui. Ca să arete cum servește, spală însuși picioarele ucenicilor obosiți de drumul lung și prăvos. Uneori îi întrebă: ați înțeles tot? Și dacă răspund, că nu, le explică prin pilde, ca d. e. cea despre sămănător, despre neghină în grâu.

Dar Christos arată educatorilor și cum trebuie să lauzi și să mustri, fără vorbă multă, exagerată și fără vorbe grele. Auzind, că pe Maria o mustră Marta, Christos o potolește zicând: „Lăsați-o în pace, căci mi-a făcut un bine“. Despre căpitanul din Capernaum zice: „Astfel de credință nu am aflat în Israel“. — Cătră femeia adulteră zice: „Pleacă și nu mai păcătu!“

Ceeace ridică învățăturile lui peste toate ale celorlalți pedagogi ai omenirii, este, pe lângă divinitatea lor, și exemplul viu, pe care ni-l-a dat Christos în timpul cât a petrecut pe pământ. Cum ne poate impune, d. ex., Rousseau, care voiă să ne învețe, cum să ne creștem copiii, când el își lăpădă copiii proprii la ușa azilelor de copii găsiți? Toate vorbele și toate faptele lui Christos izvorau din *iubirea* adâncă și jertfitoare până la moarte. Entusiasm de chemarea sa, eră cu totul absorbit de ea și și-o îndepliniă de dimineața până seara, iar când cerea nevoia, îi jertfiă și noaptea, cum dovedește istoria cu Nicodim. Iubirea îl îndemnă să caute oile rătăcite ca păstorul cel bun.

El intră la vameși și păcătoși și stă la masă cu ei, cari aveau mai multă nevoie de învățăturile lui.

În felul acesta, întreaga viață de pe pământ a lui Christos oferă o comoară adevărată de îndrumări pentru cei însărcinați cu educațiunea altora. Îndeosebi învățătorul învață să-și facă învățământul înțeles și interesant, să-și iubească slujba, să aibă în vedere individualitatea elevului, să se intereseze de cei mai slabi, cari au mai multă nevoie de îndrumare și înainte de toate să fie pildă viie pentru copii, căci educatorul influențează mai mult prin aceea ce este și face, decât prin aceea ce învață.

Față de astfel de învățături, pe cari pedagogii de după Christos numai le repetă și variază, orice educator conștiu de chemarea lui e dator să dea atențiunea cuvenită unicului mijloc, cu care le poate înfăptui, și acesta e *studiul religiei în spiritul și după pilda lui Christos*

Victor Lazăr.

Controlul în învățământul primar.

Sunt ani întregi, de când învățătorimea țării, noastre își caută, dar' nu-și găsește liniștea sufletească. Ea se găsește într'o continuă agitație, care îi turbură sufletul până în adâncurile lui. Cauza frământărilor e nemulțumirea cu situația în care se găsește de atâta amar de vreme.

Iată situația.

Ne închipuim un car mare, în care e așezat poporul nostru. Acest car îl numesc „carul educațiunii și al instrucțiunii.“ Sufletele așezate în carul minunat trebuie să dirijate spre ținta sublimă stabilită pe principiile sfinte ale educației și instrucției. La acest car minunat, care trebuie să pornească și să înainteze pe cel mai sublim drum, cu nădejdea de a ajunge, odată, la cea mai sfântă țintă a vieții sociale, ținta educației și instrucției, zic, la acest car minunat, vedem înhamată o mulțime de nenorociți s'au dacă vrem, le putem zice și învățători.

Mai marii învățământului stau la masa verde. Privesc la mulțimea de mucenici ai instrucției cum se frământă, cum se opintesc să ducă carul minunat pe drumul sublim înainte. Întind ei cât pot, de dat înapoi nu-i vorbă, dar mulțimea obstacolelor în care se încurcă roatele, fac ca carul minunat să înainteze foarte încet. Mai marii supraveghetori însă se fac că nu văd adevăratele greutăți ale drumului. Încetineala cu care mișcă carul îi enervează. Țin un consiliu și constată: motivul pentru care carul educației și instrucției înaintează așa de tardiv nu poate fi altul, decât lipsa de silință suficientă la mulțimea care e chemată să-l ducă înainte. Și îndată ce constatarea e făcută, buba găsită, se pornește la luarea măsurilor de lecuire.

Se înmulțesc considerabil supraveghetorii, cari primesc ordine severe, de a sta vecinic împrejurul celor cari se luptă cu greutatea, ca să ducă carul înainte. Să nu-i slăbească din ochi, să-i indemne mereu, să-i silească la eforturi și mai mari ca până acum, pentru că cele de până acum n'au dat rezultatele dorite. Avem multă lume analfabetă și prost educată. Așa nu mai merge. Silință din toate răspunerile, jertfire chiar! Avem țară mare și frumoasă, trebuie să avem și populație învățată și bine educată. Trebuie să ajungem țările cealalte. Și, ca să ajungem acolo unde dorim, trebuie control intensiv. Așa se ordonă.

Și iată, că la un semn dat răsar ca din pământ o mulțime de inspectori-șef, de circumscripție, de județ, de plasă. Iată soluția cea mai minunată, iată leacul bubei. Putem fi liniștiți de acum înainte, că problema învățământului e rezolvită. Eforturile extraordinare ale mulțimii dascălești, provocate de controli, vor duce carul instrucției la ținta dorită.

Asta-i situația — creată de autorități — în care se găsește astăzi învățământul și mucenicii lui.

Fie-ne permis acum nouă, mucenicilor învățământului, cu cea mai neprihănită sinceritate și dragoste de cauza aceasta atât de importantă în viața unui stat, să ne spunem convingerile întemeiate pe experiența, care nici odată nu se poate desava.

Fixăm dela început adevărul: Dacă rezultatul final al învățământului de până acum n'a fost cel dorit de noi toți, nu lipsa de silință suficientă din partea dascălimei, nici lipsa controlului intensiv a fost cauza,

Corpul învățătoresc din țară e o forță, chemată să săvârșiască munca cea mai nobilă și cea mai de valoare dintre toate indeletnicirile omenești. Această dascălime, ca orice forță din lume, nu se poate utiliza la infinit și cu rezultatul dorit, fără să i-se poarte grija de a fi premenită, înmulțită, încurajată, însuflețită.

Dar întreb: Poartă oare cineva în această țară în mod serios grija, ca să menajeze forța? Dă-i oare cineva mijloacele prin cari să-și poată repara forțele pierdute în luptă cu pedecile ce stau în drumul carului minunat al învățământului? Răspunsul e: nu! Nimeni nu se gândește serios, să înmulțească și să alimenteze cea mai însemnată forță în Stat, ca să-și poată îndeplini misiunea nobilă. Dascălimea formează o mulțime de nenorociți, condamnați, a vegeta cu 25—30—70 lei la zi. Înmulțirea inspectorilor și controlorilor a slăbit corpul dascălesc și mai mult. Câteva sute de învățători buni, bine pregătiți și cu experiență au fost scoși dela munca productivă și puși să învărtească biciul împrejurul celor rămași unde au fost. Aceste puteri de muncă productivă au fost înlocuite cu altele, dar problematice. Înlocuirea s'a făcut cum s'a putut și cu cine s'a putut. Poftescă domnii inspectori controlori să învărtească bi-

ciul numai și se va vedea în curând rezultatul intenzificării controlului în învățământ.

Lipsa de învățători bine pregătiți eră și până acum destul de mare. Pentru aceea s'au chemat în învățământ persoane cu pregătire de 18 săptămâni. Sunt aceste persoane forțe capabile de a da mână de ajutor la înaintarea carului educației și instrucției? Hotărît: nu! Și așa stând lucrul, nu au drept unii răutăcioși să afirme că învățătorii n'au mai multe cunoștințe decât un absolvent de VI cl. primare? Situația e și mai penibilă astăzi, când persoanele cu pregătire pedagogică de 18 săptămâni, ba și mai puțin s'au înmulțit, ca să înlocuiască pe cei trecuți la control.

Afirm cu toată convingerea, că în situația în care se găsește învățământul în țara noastră, nu intenzificarea controlului ne-a fost necesară, ci cu totul alte lucruri și anume:

1. Salar cinstit și regulat servit, din care să poată trăi învățătorul cu familia, fără nici o grije de ordin material și să-și poată procura reviste și cărți didactice pentru neconținută perfecționare în arta educației.

2. Înmulțirea învățătorilor cu pregătiri temeinice și serioase până la numărul, de a-și putea avea fiecare clasă învățătorul său.

3. Construcții de localuri noi de școală până la situația de a-și avea fiecare cătun școală sa.

4. Provederea tuturor școalelor cu materialul didactic indispensabil.

5. Sprijin serios din partea autorităților la executarea obligativității învățământului.

6. Grădini de copii în toate comunele, ca bune pregătitoare pentru învățământul primar.

7. Biblioteci pedagogice unde învățătorii să poată afla în mod gratuit toate operele nouă, ca să poată fi în curent cu vederile nouă pedagogice

8. Conferențe pedagogice, serioase, cu îndatorirea de a lua parte activă pe rând absolut toți învățătorii prin dezvoltarea de lucrări teoretice și practice

9. Regularea fondului de pensiuie. Bietul învățător dela începutul carierii, e cuprins de jale și desnădejde, când știe, că la finea carierii sale, după ce nu mai rămâne din ființa sa trudită altceva, decât o lămâie stoarsă, n'are cu ce-și îndulci bătrânețele pline de amărăciune și ajunge de răsul și disprețul bogătașilor satului, pe cari i-a luminat o viață întreagă. Cu învățătorul se împlinește proverbul: „Cine-i de năcaz, e și de răs”. Și întrebăm: merită învățătorul această soartă? Răspundem: hotărît, nu. Și iarăș întrebăm: Dacă învățătorul nu merită această soartă de ce nu se hotărâsc odată mai marii învățământului să reguleze fondul de pensiuie? Dacă astăzi învățătorul se chinuie și vegetează cu leafa de 25—30 lei la zi, ce

va face el la bătrânețe și neputință cu 4 (zis, patru) lei la zi? Atâta e pensiunea unui învățător care a servit 33 de ani. O batjocură!

10. Aici, mai la urmă, în șir inspecțiile, cari trebuiesc făcute de oameni superiori, în mod demn, obiectiv și cu cea mai curată intenție de îndreptare.

11. Sancțiuni aplicate față de cei nepăsători și neglijenți. Inspecțiile numai față de aceștia își au rostul lor. Or, experiența ne dovedește, că neglijențele sunt fixate la procesul verbal. sancțiunile nu se aplică, ce, neglijenți perzistă în ele, ca apoi cu ocaziunea unei noi inspecții să se fixeze de nou la procesul verbal.

Dacă totuș s'ar întâmpla să se pornească vre-o cercetare contra neglijenților, în acelaș moment se pornesc și intervențiile, protecțiile în favorul celui anchetat. Rezultatul? O nouă inspecție, cu ordinul — poate — de a-l găsi mai bine ca înainte, și atâta tot. În țara noastră nu au autoritate inspectorii, ci numai politicianismul. Stai bine cu acesta, nici habar n'ai de inspectorii ori cât de mulți ar fi.

În fostul stat ungar cunoștea dascălimea un singur inspector. Acesta era inspectorul regesc județean. Și cine ar îndrăzni să afirme, că statul ungar era înapoiat cu învățământul. Acest inspector era organul de absolută încredere al Ministerului. Inspecta școalele odată pe an, ba pe unele numai la doi ani; știa dânsul, că unele școale nici nu au nevoie de inspecție pentru că își cunoștea bine puterile de muncă. Dascălimea întregă simțea autoritatea acelui inspector, care era serios, priceput și obiectiv, afară de excepțiile șoviniste. Indrumările date cu ocazia inspecțiilor erau suficiente pentru un an.

Între chestiunile fixate în procesul verbal totdeauna era și chestiunea salariului. Ce bine îi cădea învățătorului, când auzea pe inspector punându-i întrebarea: „Îți primești salariul regulat“? Vedeă învățătorul atunci, că autoritatea Statului nu pretinde numai muncă istovitoare, ci se interesează de aproape și de mijloacele de traiu ale muncitorilor. Ba se obțineau adausuri de salar ca premii pentru oamenii harnici la muncă.

Astăzi, procesele verbale nu pomenesc nimic de salar, ci numai de muncă intensivă. Astăzi ni-se spune: „Domnilor nu-i voe să vă preocupe chestiile materiale și familiare; D-voastră sunteți generație de jertfă; țara așteaptă refacerea morală dela D-voastră“. Așa ar fi, zău, dacă și noi ne-am putea nutri un an de zile cu 5 pâini și doi pești și tot să mai rămână la finea anului coșuri întregi de sfărmituri. Astăzi viața e afară din cale grea și nenorocita dascălime n'are cu ce o trăi.

Nedreptatea nici odată n'a susținut liniștea, mulțumirea, însuflețirea și dragostea de muncă productivă în societate, ci totdeauna a produs valuri de nemulțumire, agitații, izbucniri de greve și revolte și stagnarea muncii productive.

Dar unde găsim în Statul nostru o tagmă de oameni persecutați de o nedreptate mai strigătoare la cer decât nenorocita dăscălimă, care n'are nici un mijloc de apărare. De se gândește la grevă, se spune de mai mari: „Domnilor, greva nu i compatibilă cu chemarea de „învățător“. Și atunci întrebăm și noi: Dar care, sărăcia și datoriile, în care se inomolesc învățătorii, sunt compatibile cu demnitatea lor? Ordinile, cari îmboldesc la muncă istovitoare și inspecțiile curg ca ploaia, la răsplată o vecinică secetă. La muncă nu se admit întârzieri nici de minute; la achitare salarului umilitor să admit întârzieri chiar de săptămâni întregi.

Nici o tagmă de oameni nu are nevoie de atâta liniște sufletească la îndeplinirea misiunii sale, ca învățătorimea. Dar, nici o tagmă de oameni nu e atât de turburată sufletește ca învățătorimea. Cei ce vor să formeze suflete, e necesar, ca mai întâi ei să se bucure de cea mai perfectă liniște

Cum poate oare să-și afle învățătorimea liniștea, când nu-i salar, nu-s mijloace de cultivare și perfecționare, nu-i pregătire temeinică pedagogică, nu-s școale corăspunzătoare, nu-i material didactic, nu-s biblioteci pedagogice, nu-s învățători de ajuns și temeninic pregătiți, nu-i sollicitudine din partea autorităților pentru nevoile școlii, dar sunt inspecții din belșug.

Dar, să cercetăm puțin rolul nouilor inspecitori, cari se mai zic și subvizori de control.

Intră în clase, scoate carnetul, invită pe învățător să conține la materia la care se găsește, ascultă, privește și ia note. Termină inspecția, reține pe învățători la conferență, ia proces verbal în trei exemplare. În care zice: „Am constatat următoarele: closetul, curtea, clasele, corespuuzătoare și curate; copii la cursuri, alăți, ținuta lor disciplinată, răspunsurile puțin corecte, materia nu destul aprofundată, ținuta învățătorilor potrivită; materialul didactic lipsește; am dat îndrumările covenite“, gata. Iscălește dânsul și directorul, le pune la ghiozdan și pleacă la altă școală, până ce le termină și apoi începe d'a capo, dresând de nou procese verbale, dar să nu creadă cineva, că aceste din urmă vor fi de alt conținut, decât cele dintâi. Dela prima inspecție până la a două, ba nici până la a noua, situația nu s'a schimbat, ci a rămas aceeaș, pentrucă împrejurările neschimbându-se, n'au provocat o schimbare a situației.

Dacă și-ar luă cineva osteneala să cetească procesele verbale luate la inspecțiile școlare făcute de mulți ani incoace, sunt sigur, că cu puține excepții, vor conține aceleași constatări repetate, aceleași lipsuri, cari nu sunt nici astăzi acoperite și delăturate și așa vor rămânea, ca să se mai fixeze la procesele verbale, cine știe până când. În țara noastră pentru orice vrei se găsească bani, dar pentru soluționarea problemei celei mai însemnate, care e problema învățământului cu toate laturile

ei, nu se găesc bani. Procesele verbale, cari constată răul, se înmulțesc, iar răul dăinuește spre paguba masei, care așteaptă lumina învățământului.

Sunt apoi extraordinar de descurajatoare cazurile, când rezultatele inspecțiilor făcute de subvizori diferă de rezultatele inspecțiilor făcute de inspectorii, înspre mai bine sau înspre mai rău. Întrebăm, în aceste cazuri: care-i situația bietului învățător, când constatările făcute la persoana lui se bat în capete? Și care-i, atunci, și rezultatul atâtor inspecții?

Zăpăceala ia proporții îngrozitoare, când inspectorul de circumscripție îți spune să nu mai faci atâta intuiție și metodică, să treci mai repede prin învățământ, lăsând pe elevi să învețe și singuri memorizând; în vreme ce inspectorul de județ îți cere învățământ intuitiv și școală activă mai presus de toate.

Suntem de sincera convingere, că prea mulți inspectorii și prea multe inspecții nu aduc în învățământ nici un bine, ci numai turburări și încurcături.

Or, e bine, corect și folositor, ca să umble bieții învățători „forfota“ în toată foamna, unii cu numiri dela Minister și alții cu numiri dela Inspectorat pentru aceleași posturi? Și e însuflețitor lucru să spună unul către celalalt: „pleacă dela post, să-l ocup eu, pentrucă eu am numire dela Minister, iar tu numai dela Inspectorat“. Și atunci cel din urmă se vede silit să-i adune sărăcia și să plece. Unde? Cine știe?

Se cade apoi să mai amintim încă un fapt, care aduce multă jicnire demnității învățătorului. Acesta e cazul, când inspectorul asistă la examene tot în calitate de persoană oficială. Examinează însuși pe elevi, pe când învățătorul e nevoit să stea de-o parte ca persoană secundară.

Convingerea noastră este, că examenul este o sărbătoare publică de încheierea anului școlar și nici decât un nou prilegiu de inspecție.

La această serbare se invită părinții elevilor, cărora li se oferă ocaziunea de a vedea și ei rezultatul, la care a putut ajunge școala în urma unei munci de 10 luni de zile. Persoana principală și oficială la examen nu poate fi alta decât învățătorul.

Azistența inspectorului sau a unui delegat nu e pentru ca să facă inspecția înaintea publicului, ci mai vârtos pentruca să accentueze și mai mult însemnătatea sărbătorii de finea anului școlar. La examen învățătorul trebuie să fie la largul lui. Să-i fie lăsată toată libertatea, să facă tot ce poate, ca să-și recomande munca publicului asistent. Asta-i singura mângăere ce o poate avea. Nu-i cu dreptul să i-se răpiască și aceasta.

Credem, că am limpezit binișor chestiunea controlului în învățământul primar.

Ne permitem acum a face câteva propuneri concrete și anume :

1. Toți subvezivorii de control să fie îndrumați a se întoarce la catedrele lor la muncă productivă, iar cu banii cheltuiți cu lefurile și diurnele lor să se îmbunătățească lefurile tuturor învățătorilor.

2. Să îngrijască autoritățile școlare, ca fiecare școală să-și aibă directorul său, om harnic, priceput și serios. Acesta, avându-și catedra sa, va munci alături de toți învățătorii și va putea servi și cu îndrumări celor tineri și începători.

3. E suficient un singur inspector de control. Acela să fie inspectorul școlar județean, persoană superioară din toate punctele de vedere și de absolută încredere a Ministerului. Acest inspector, parte prin inspecțiile făcute de dânsul la fața locului, parte prin ordinele date directorilor de școli, va putea avea la îndemână toate datele referitoare la învățământ, precum și toate propunerile potrivite pentru acoperirea lipsurilor și delăturarea neajunsurilor școlare.

4. Autoritatea superioară a învățământului să facă totul, ce omenște e posibil, ca să umple golurile arătate în cele 11 puncte amintite mai sus în acest raport.

5. Pensionarea să se facă după 30 ani de serviciu cu ultimul salariu.

Atunci și numai atunci, buba va fi lecuită, problema învățământului soluționată și carul minunat al educației și instrucției, ca prin farmec va înainta cu pași uimitori de repezi spre ținta sublimă.

Aceasta o dorim din tot sufletul poporului nostru românesc.

Gherasim Popa.

dir. școl.

Ministerul Instrucțiunii.

Inspectoratul regional — Cluj.

Ordin circular Nr. 22.

Recomandăm școlilor de toate gradele să procure busturile lucrate în gips ale scriitorilor români Vasile Alexandri, Mihail Eminescu, I. Caragiale, dela sculptorul Arsene Popoviciu artist al Teatrului Național din Cluj.

Prețul acestora este 50 Lei, bucata, deci în total 150 Lei plus 30 Lei, cheltuieli de împachetare și de postă. Comanda se poate face cu rambursă sau trimițând banii înainte cu mandat postal, pe adresa librăria, "Băncii Învățătorilor" Cluj, Piața Ștefan cel Mare Nr. 7.

Inspector șef : V. Seni.

*

O parte din beneficiul desfacerii busturilor, fiind cedat orfanilor de război, și fiindcă aceste busturi nu pot lipsi din nici o școală, la recomandăm și Dilor Directori ai școlilor primare, cari nu aparțin Insp. reg. Cluj.

Redacția.

Critica reformei școlare

M e t o d a

Din momentul întregirii și unificării politice a statului nostru, s'a cerut în mod stăruitor reforma noastră școlară. Această reformă se impune cu atât mai mult în noile cadre ale României de astăzi, cu cât în ea mai mult ca în orice altă reformă, ne-am pus nădejdea realizării unificării sufletești și culturale a întregului nostru neam.

Și cu toate acestea, nici unul din proiectele de reformă școlară fie acelea ale d-lui Mehedinți, Borcea Negulescu și vom vedea că nici chiar acelea a d-lui ministru dr. Angelescu, cari trebuie să bată în curând la ușa parlamentului și să-i ceară votul, — n'au putut fi la înălțimea timpului de față și nu pot corespunde, în măsura în care ar fi putut, așteptărilor pedagogice. Cauzele? Sunt multe și pentru a le arăta opiniei publice și în deosebi lumii noastre școlare, m'am hotărât să le studiez în această serie de articole.

Întâia cauză este metoda întrebuințată la noi pentru elaborarea unei astfel de reforme. Sunt două metode cari se întrebuințează în țările cu te, când e vorba de o reformă școlară. Una, ia ca punct de plecare opinia lumii școlare, curente ce se ivesc în lumea pedagogilor, ca oameni de știință, sau în lumea oamenilor de știință, cari au contact cu școala și din a căror experiență se pot trage foloase.

Așa de exemplu s'a făcut în Franța în 1899, înainte reformei școlare de atunci și din care ne-au rămas cele 2 mari volume ale anchetei parlamentare în cari ne sunt depozitate gândirile celor mai mari pedagogi și oameni de stat din Franța. Așa de ex. avem voluminoasa operă a anchetei germane (Reichschul Konferenz) asupra reformei școlare din 1910, care a servit ca o bază a reformei școlare din Germania.

Ministerul după această metodă studiază și sintetizează marile curente ce se desprind din acest material și le supune judecății statului său major școlar, care poate și e îndreptătit să-și aibă vederile sale proprii, dar cari vederi nu pot să se transforme în proiect de reformă școlară, decât în măsura în care și găsec o fundamentare și o justificare în materialul opiniei publice pedagogice.

A doua metodă poate lua ca punct de plecare un anteproiect a ministerului, elaborat de statul său major, dar acesta este dela un timp publicat ne varietur, adus la cunoștința tuturor corpurilor didactice și ja pedagogilor, ja oamenilor de

știință precum și a oamenilor politici. El suscită studii discuții în reviste, în presă în asociații dascălești și în societăți pedagogice. Ministerul poate și în cazul de față să fie mai mult sau mai puțin socoteală de observațiile și criticele aduse ante-proiectului, și rămâne în fața posterității pedagogice cu atât mai responsabil, cu cât reforma a ținut mai puțin socoteală de opinia publică pedagogică, dar nu e mai adevărat că cu această metodă ministerul se spune și formal și material într-o atitudine obiectivă și științifică elaborând o reformă școlară.

Astfel a făcut și Franța în preajma reformei sale școlare pe care a și realizat-o. chiar când a părăsit metoda din 1899, și totuși, după însăși declarația d-lui ministru Angelescu din parlamentul nostru, i-a trebuit parlamentului francez câteva luni de discuții, fiindcă fiecare parlamentar își avea ideile formate la lumina discuțiilor publice.

Astfel, și încă mai bine, a făcut Austria cu noua ei reformă școlară după război, când, pentru, a lua ca exemplu, reforma învățământului primar, ea a aplicat următoarea metodă. Planul de reformă a fost elaborat prin ajutorul unei comisii dela minister în 1920. În afară de publicarea și intrarea în discuție publică a proiectului de reformă, corpul didactic a fost solicitat de ministru să înceapă, probarea practică a unor puncte principale din reformă. Această probă s'a făcut în 253 de clase, din care 156 din Viena. La sfârșitul anului, inspectorii și personalul didactic au înregistrat rezultatele, le-au consemnat în rapoarte oficiale și în diferite publicații. iar ministerul luând act de ele, a făcut modificările recerute de experiența corpului didactic, și a legiferat în anul viitor reforma având grijă de-a iniția prin cursuri, conferințe etc. personalul didactic în spiritul noii legiferări.

Dar ceea ce este caracteristic în această reformă școlară din Austria, este observația că la ea au colaborat nu numai notorietățile pedagogice din țară dar și oamenii de școală și politici din toate partidele: naționaliști germani, creștini-sociali, sociali-democrați etc.

Amintesc numai că în Italia, profesorul universitar de pedagogie Giovanni Gentile, actualul ministru de instrucție, pe baza proiectelor de reformă definitive și public cunoscute ale ministrului Berenini, a putut la 1919 să susție o polemică publică pedagogică de tot interesul, personal chiar cu ministrul Berenini.

*

Și-acum, revenind la cele ale noastre, înțelegem mai bine viciul vidical și permanent al ultimelor noastre proiecte de reformă școlară. Ele nu s'au elaborat după nici una din aceste metode. Lăsând la o parte reforma d-lui Mehedinți, care a venit într'un timp prea nenorocit pentru țară și desavantajos unei discuții publice cu adevărat naționale, proiectul de reformă a

fostului ministru Negulescu, a fost publicat după ieșirea sa din minister, a fost învăluit de aceeași ceață misterioasă de care a fost până acum învăluit proiectul de reformă al d-lui ministru Angheliescu. Ultimul proiect de reformă n'a urmat nici prima nici cea de a doua metodă. El n'a presupus un material elaborat de toți cei chemați și aleși ca să-și dea o opinie asupra reformei.

Depozițiile și anchetele, la cari au colaborat de altfel numai personalul din administrația școlară, sau cel cu investitură politică, n'au fost publicate în prealabil, pentru ca toată opinia publică școlară să-și de seamă de selecțioarea materialului. Nici ministerul nu a publicat cu mult înainte proiectul său definitiv redactat și nu l-a supus vreme îndelungată discuțiilor. Din punctul de vedere al primei metode, nici noi profesorii de pedagogie dela universitățile din țară și directori al Seminarelor pedagogice universitare, n'am făcut parte din comisiile de reformă, nici nu am fost oficial chemați ca să ni se asculte părerile asupra lor.

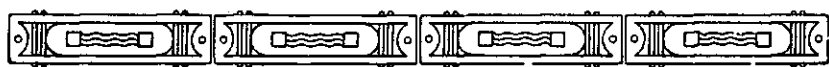
Din punctul de vedere a celei de a doua metode când în toate congresele corpurilor noastre didactice, primare și secundare, ce sau ținut în ultimii ani s'a cerut textele definitive ale proiectelor de reformă, sa răspuns totdeauna că ele se vor aduce în curând, dar nu au fost aduse nici o dată. Aplicarea unei astfel de metode a sdruncinat nu numai încrederea în noua reformă școlară, dar a dăunat personal și d-lui ministru dr. Angheliescu, în sensul că mulți i-au putut atribui în congresele corpurilor didactice, atâtea intenții răuvoitoare față de tagma dascălească, pe cari poate că nu le are. Dar așa se întâmplă, când oamenii nu au nimic clar și precis dinaintea lor.

Fivor acuma aceste proiecte de legi desbătute măcar în parlament câteva luni, ca în franța? Ar fi de dorit să supraviețuieze la acest lucru d. profesor G. G. Antonescu, pedagogul oficios al ministerului, care în studiul său „Baza pedagogică a reorganizării învățământului“ din *Arhiva socială* No. 6 din 1923, a uitat să considere printre aceste baze tocmai pe cea mai de seamă și anume: *metoda* care trebuie aplicată la elaborarea unei astfel de reforme în țara noastră și a cărei importanță cred că am dovedit-o în articolul de față.

Cauza acestei lipsă de metodă științifică și obiectivă la elaborarea proiectelor noastre de reformă școlară trebuie s'o sintetizez într'un singur cuvânt: *politica*, acea politică pe care d. ministru dr. Angheliescu zice că vrea s'o alunge cu drept cuvânt, din treburile școlare dar a cărei dovadă o așteptăm mereu. În articolul viitor voi intra în miezul discuției reformei proiectate.

Vladimir Ghidonescu

profesor la Universitatea din Cluj.

Dascălii noștri și asigurările.

Pe cât este de interesant, pe atât este de trist că istoria evului nou, resp. a evului modern este vecină imediată cu istoria anticității. Nu ne mai desparte astăzi nici un singur ceas și nici un singur pas de stările evului vechiu.

Dovadă sunt repeștele apeluri, ce se pot ceti zilnic în gazete, prin care se cheamă la contribuție creștinească pungile filantropilor pentru: „ajutorarea sinistraților din comunele x, y.“

Aceste colecte însă sunt dovezile evului, vechiu, ale anticității: a ars o biserică și 46 de săteni cu întreaga lor gospodărie la Niriș, Gilău și Fizeș. Câtă osteneală vor trebui să-și deie apostolii adunători de milă și pomană, pentru-ca să adune prețul alor 46 gospodării și valoarea unei biserici? Chiar așa se făcea și în vremea veche: se primesc și daruri în natură. Insuși apelul spune, că Statul va veni în ajutorul sinistraților cu lemne de construcție etc. Central University Library Cluj

Cineva ne întreabă pentru ce nu se asigură oamenii? Sunt doară destule societăți de asigurare?

Intr'adevăr societățile de asigurare sunt aici și asigurații cu plata în regulă sunt apărați de pagubele focului în temeiul contractelor de asigurare.

Dar, este trist, că până nu ajunge focul la degete, până atunci oameni noștrii nu se gândesc la apărare de primejdie. Ba și mai trist este, că atunci, când fumul ca o mare de nori negri se ridică deasupra vălvătăilor roșii, pustiind casele, vitele, nutrețele, grânele, ici colo și copii și bătrâni neputincioși, atunci este prea târziu. Atunci nu mai poate fi vorba de asigurare, ci numai de milă și de pomană împreunate cu suferințe, cu umilințe.

Dar pentru ce nu se asigură oamenii?

Pentru-că lipsesc apostolii asigurărilor.

Adecă să fie cine să propoveduiască așa:

„Asigurați-vă oamenilor, pentru-că nimeni nu știe ceasul, în care vine primejdia.

Faceți-vă contracte de asigurare, pentru-ca să aveți drepturi la despăgubire și să nu vă umiliți în vremea primejdiei după milă și pomană.

Plătiți-vă asigurările voastre, pentru-că cu banii acestia se despăgubesc cei primejduiți.

Dați banii pentru asigurare, pentruca să fie de unde să se plătească despăgubirile.

Nu așteptați până v ne primejdia la casă, pentru că atunci este prea târziu

Faceți asigurările pe prețurile cuviincioase, pe prețurile materialelor, pe prețurile târgului, ca să fiți acoperiți deplin cu contractele voastre

Nu vă scumpiți la asigurare, pentru că cu două găște sunteți apărați de primejdie și acoperiți în vremea necazului.

Cine sunt deci apostolii asigurărilor?

Cine sunt învățătorii satelor dacă nu dascălii noștri?

Dascălii noștri au chemarea de a învăța buchile pe copii la școală. Dar copiii cresc mari și se fac oameni gospodari, primind bucuros câte o povață, câte o învățătură dela dascălul lor. Chemarea dascălilor noștri nu este numai de a învăța buchile pe copiii mici, ci de a deschide ochii, de a arăta cărarea orbilor crescuți mari, de a îndreptă pașii celor, ce dibuesc în întuneric.

Iată pentru ce Banca Învățătorilor a intervenit la cea mai distinsă bancă de asigurare Prima Soc. Ardeleană de asigurari generale Cluj (fostă Banca gener. de asigurare din Sibiu) care s'a obligat a sta în ajutorul tuturor învățătorilor, cari doresc a veni în ajutorul țăranilor făcând asigurări, de foc, viață, Zestre, grindină etc.

Trecutul și prezentul acestei societăți de asigurare sunt chezașia deplină a viitorului. Născută din toate băncile ardelenesti asociate în „Solidaritatea“, în frunte cu cel mai mare institut de bani: „Albină“, timp de 11 ani a slujit cu credință pe toți asigurații și a plătit prompt și culant pe toți clienții regulații. Războiul în loc să o slăbească, a întărit de zece ori această societate, care a fost în stare să primească dintr'odată pe toți asigurații dela alte patru societăți, cu trecut și mai vechiu.

Fondurile de rezervă împreună cu capitalul social sunt chezașia materială a seriozității, iar fondurile de rezervă ale asiguraților sunt însași acoperirea, scutul, apărarea acestora la vremea primejdiei.

Faptă bună vor face deci toți dascălii noștri, cari se vor adresa către agenturile numitei societăți în scopul de a primi apostolatul asigurărilor, pentru-că ei se bucură la această societate de o primire amicală chiar în urma înțeleșului, ce s'a făcut din partea „Băncii Învățătorilor S. A. Cluj. Vor primi dela agenturile societății „Prima Ardeleană“ nu numai instrucții și tipăriturile convenite, dar și încredințarea că osteneșii lor nu vor fi zadarnice în nici o privință.

Fapta acestor dascăli va fi la tot cazul și mai bună și mai ușoară decât, dacă, neglijându-o, vor ajunge să poarte listele de colecte pentru cei primejduiți, colecte, cari ori cât de creștinești ar fi, dar astăzi nu prea ne fac cinste.

Vasile Vlaicu.

Din metodică Aritmetice.

III.

În numărul trecut am arătat, că temelia Aritmeticeii e *numărarea* și am dat și indicațiuni, cum să se facă și de ce mijloace intuitive să ne folosim. După ce am făcut deprinderi suficiente de numărare *înainte și înapoi* — cele dintâi două operațiuni elementare ale Aritmeticeii, ar urmă să trecem la *adunarea* propriu zisă, care e de fapt tot o numărare.

Înainte de-a trece la adunare e nevoie, ca elevii să-și câștige *noțiuni despre numere*, să-și dea adecă seamă ce cuprinde un număr.

Învățătorul obișnuit să observe procesul psihic, care se desvoltă în sufletul copilului când e vorba de formarea noțiunilor despre numere, va constată cam următoarele:

Copilul cunoaște mai întâiu, că în două grupuri compuse din aceleași obiecte, unul și acelaș obiect se află mai de multe-ori. El *compară* d. e. cantitatea lui de nuci cu aceea a fratelui său. Cantitatea nucilor o simte, ca și culoarea, forma etc. ca *însușire*.

Mai târziu observă copilul; că plusul sau minusul depinde de împrejurarea, dacă acelaș obiect se află într'un grup mai de multe-ori „înc'odată“ El simte deci, că cantitatea (numărul) depinde de existența de *odată și înc'odată și înc'odată* etc“ a obiectului singularic. Dându-i de ex. câteva cireșe în mână și având copilul interes să-și facă idee în privința cantității, va singulariza cireșele, ca să poată vedea pe fiecare deosebit. Dacă în sufletul lui se produce mai adese-ori aceeaș idee — cirașă — știe, că are multe cireșe iar dacă ideea se produce de mai puține-ori, își zice, că are puține cireșe. Copilul a numărat, fără să se folosească de numerale.

Noțiunile despre numere se clasifică numai raportându-le unele la altele, adecă comparându-le Copilul, care își va da seamă, că 4 e cu unu mai mult decât 3 și cu unu mai puțin decât 5, are o noțiune clară despre număr.

Noțiunile despre numere nu se nasc însă numai în urma unei simple priviri. Chiar un adult, care vede în fiecare zi rândul de nasturi (bumbi) la jiletca (vesta) lui, nu știe totdeauna câți nasturi are. Aceștia trebuie priviți cu o conștiință, pe care am putea-o numi *numerică*. Trebuie să avem adecă *interes față de număr*. Acest interes trebuie să-l desvoltăm și în sufletul copilului. Dar și în privința deșteptării acestui interes, procedura e deosebită. Un exemplu ne va lămuri. Dacă voiu scoate cinci elevi în fața băncilor și voiu întrebă: Câți copii sunt afară de

bănci? poate că voi produce interes față de numărarea lor. De voi zice însă cătră un elev: Desemnează pentru fiecare din copiii aceștia câte o pară pe tablă! interesul va fi atât la copilul, care desemnează, cât și la ceilalți cu mult mai intensiv.

De un lucru să nu uite nici un învățător: *temelia* pentru orice instruire elementară în aritmetică o formează *obiectele concrete și întâmplări e concrete*.

Pregătirea noțiunilor despre numere.

Învățătorul lămurește mai întâiu noțiunile „*mult*” și „*puțin*”.

Se așează copiii în grupuri. „Unde sunt mulți? puțin?” — Se caută pe icoanele de intuiție, unde sunt mulți, puțini porumbei; multe, puține flori, case etc. Se fac grămezi de cărți: „Unde sunt multe, puține?”

Pune un copil să sară, să facă pași, să sune din clopoțel și deprinde noțiunile „*mult*”, „*puțin*”.

Copiii fiind, mai mult sau mai puțin, stăpâni pe aceste noțiuni când vin la școală pentru tratarea lor sunt suficiente 5—6 minute.

Se vor face apoi și alte deprinderi. Învățătorul desemnează pe tablă aceleași obiecte, în cantitate diferită, alături unele de altele despărțindu-le prin o linie perpendiculară (d. e. 3 și 2 nuci, 1 și două bice, 2 și 3 cireșe, 5 și 3 bani, 2 și 2 sănii). O latură arată, ce are Niță, cealaltă ce are Lae. Urmează conversația. „Care are mai multe nuci?” „Care mai puține bice?” „Ce are Nicu mai mult (mai puțin) decât Lae?” La sănii vor constată, că au la fel (egal). Expresiunea „*la fel*” și „*egal*” e nou pentru cei mai mulți copii. De aceea trebuie deprinsă formând o serie de propozițiuni vii cu ea. Lui Lae îi mai adaugem o nucă, lui Nicu un biciu etc., ca să aibă „*la fel*”, „*egal*”.

A doua treaptă pregătitoare pentru formarea noțiunilor despre numere e *numărarea*, de care ne-am ocupat deja.

Câștigarea noțiunilor despre numere.

Se pune întrebarea, că noțiunea cărui număr să-și câștige mai întâiu copiii?

În toate manualele de Aritmetică se începe cu noțiunea numărului „*unu*”. Știm cu toții, că *unu* e temelia tuturor celorlalte numere. Să ne închipuim, că toate lucrurile ar fi numai în număr de „*unu*”, ar fi ajuns vre-odată omul la noțiunea despre număr? Numai *plusul* formează noțiunea despre număr, iar plusului i-se opune noțiunea „*unu*”. De altminteri prin experimente psihologice făcute anume la copii s'a constatat, că cel dintâiu numeral întrebuițat în mod conștient de copil la vârsta de aproape doi ani și jumătate e *doi* și numai după trei ani *unu*.

Începutul îl facem deodată cu mai multe noțiuni despre numere, d. e. unu, doi, trei și patru. Dupăce acestea sunt fixate bine, poate urmă cinci. etc. Învățătorul să înainteze încet, mai ales dela *patru* încolo. Se recomandă a trece pe în-

delete dela o noțiune despre număr la alta, nu grupuri dela 1—5, apoi dela 6—10 grăbindu-ne. Cu noțiunile câștigate să se facă numai decât deprinderi de adunare și scădere.

Noțiunea numerilor „unu, doi, trei, patru.“

Vrând a stabili numărul obiectelor de acelaș fel, formăm grupuri. Dacă vreu să răspund iute, câte linii sunt aici ||||| cuprind câte două sau trei într'o unitate. Noi suntem în stare a constată numai decât numărul de două, trei chiar patru obiecte de acelaș fel, cari pot fi cuprinse într'o singură privire, fără a le singulariză. Tot astfel cuprindem într'un singur grup impresiuni acustice. De aceea, seria numerelor dela 1—4 formează la numărare, adunare și scădere cea dintâiu unitate.

Copiii numără. Au în fața lor tabela de numărat și așază pe ea banii: unu, doi, trei patru. Aceasta se face de câteva-ori. Mai încep odată. Învățătorul zice: „unu, doi“. — „La o parte!“ La ordinul acesta, banii sunt luați de pe tabelă. Mai târziu zice învățătorul, în loc de „la o parte“ „zero“. Apoi iară numără: „unu, doi, trei“. — „zero“. Înc'odată „unu“ — „zero“!

„Cumpărăm de doi lei creioane. Plățiți!“ „Cumpărați de 4 lei caiete!“

Învățătorul dă răgaz, ca fiecare elev să-și poată așeză banii pe tabela lui și controlează apoi. Pentru ușurarea controlului, elevii mai slabi îi va pune în băncile dinainte.

Pentru variație, elevii se odihnesc și privesc la tabela cea mare, unde face acum învățătorul deprinderile de mai înainte.

Învățătorul va căută apoi să se convingă, dacă copiii și-au format noțiuni corecte despre numere. Se va feri însă ca de foc să dea definițiuni. Convingerea o poate avea, dacă elevii cunosc numărul cerut la obiecte și-l pot reprezentă prin obiecte și acțiuni.

Va desemnă deci cu cretă *colorată* pe tablă aceleași obiecte, și anume în grupuri de 1—4. Va face deoparte astfel de grupuri de pălării, de cealaltă parte grupuri de căciuli, fără ca să vină în grupurile alăturate acelaș număr. Apoi va întrebă: „Unde sunt două — patru — una — trei pălării? Căciuli?“

Învățătorul scoate înaintea băncilor patru copii. Fiecărui îi dă un număr deosebit de obiecte (cărți, creioane etc.), apoi le ordonă: „Arătați celorlalți copii creioanele, (cărțile, etc.). Pe copiii rămași în bănci îi întreabă: „Câte creioane (cărți etc.) are A? B? E? D?“ — „Care are trei creioane? două creioane?“ etc.

Pune copiii să facă doi, unu, trei etc. pași, să desemneze cruci, stele etc.

Fac pe tablite o fereastră (ca cea din Nr. 19/20, anul trecut). „Puneți două giamuri!“ (se face prin liniuțe). „Scoateți un giam!“ (Se șterg liniuțele). „Puneți patru giamuri!“

La aceste două feluri de deprinderi, învățătorul va cere să arete unde e *mai mult*, unde e *mai puțin* ca doi sau trei. Cere

apoi să facă din bețișoare trei mese. Dacă e gata una (două), întrebă: „Câte mai lipsesc?“ — „O să fac patru colăcei“ (din lut, plastilină). El încetează după ce a făcut trei. Copiii observă și mai cer unul.

În felul acesta produce prin compararea singuraticelor numere și mai multă claritate în priceperea noțiunilor despre numere.

Va arăta și cum se naște un număr din celalalt.

„Mama împletește Măriei ciorapi“. Învățătorul desemnează (colorat!) unul pe tablă. „Câți îi trebuie însă Măriei? Câți a împ'etit? Câți trebuie să mai împletească? Învățătorul mai desemnează doi. Copiii protestează. „Prea mulți!“ Învățătorul întreabă, câți sunt pe tablă, câți trebuie, cât sunt prea mult.

În legătură cu formarea noțiunilor despre numere facem și deprinderi de adunare și scădere. De exemplu: *Familia Părăianu*. Pe copii îi cheamă Mărie, Petrică și Nicu. Câți copii sunt? La care dintre voi sunt tot atâția? Cei trei dorm în două paturi. Câți vor fi în fiecare pat? — Într'o după-miază șed la masă, dar numai doi. Câți lipsesc. — Vine Mărie dela școală și se așază lângă ei. Câți sunt acum? — Mărie vrea să fie „învățătoare“. Câți elevi are? — Petrică vrea să se joace de-a caii și el să-i mâne. Câți „cai“ va avea? — Vine mama și trimite pe Mărie la prăvălie. Câți cai mai are Petrică? — Mai vin doi copii dela vecinul. Câți copii sunt acum în curte?

Exerciții cu noțiunile despre numere.

Se înțelege, că numai o singură deprindere cu câștigarea noțiunilor despre numere nu e suficientă, pentru că elevii să le stăpânească în mod durabil. De aceea ele se vor împrospăta și lămurii oră de oră, lucrând mereu la întărirea lor până va termina cu ciclul numerelor dela 1—10. Pentru aceasta ajung trei-patru minute în fiecare oră. Elevii nu se vor plictisi, dacă exercițiile vor fi cât mai variate.

Înainte de începerea orei, învățătorul desemnează acelaș obiect în grupuri (până la numărul la care a ajuns) pe hârtie de pachetat sau pe tablă. Desemnează de ex. grupuri de stele (mere, ștec'e etc.) în felul alăturat. În oră începe deprinderile: „Arată 2, 4, 3, 5!“ „Arătați toți pe 2, 1, 4, 5 etc.“ „Unde sunt cele mai multe?“ „Unde e numărul cel mai mic?“ „Arătați toate numerele și începeți cu numărul cel mai mic (cel mai mare)!“

„Desemnați cu degetul în aier 1, 3, 4, 5 stele!“

Face deprinderi cu banii de carton pe tabela de numere.

Pune copiii să caute numere de pagini în carte. Cere să sară dela pagina 2 la pagina 10, dela 9 la 3. Le face plăcere și deprinderi de felul acesta: „Căutați pagina 6! Închideți ochii și întoarceți foile până la pagina 2!“

Face deprinderi la scara desemnată, ștergând câte un fuscel, iar ei să spună iute al câtelea lipsește etc. **V. L.**

Religia în școala primară.

Invățătorii din București s'au ocupat cu chestiunea predării religiei în școala primară. Unii au fost de părere, că acest obiect să l predea preoții, după cum se practică la unele școli din Ardeal. Prin aceasta preoții ar avea ocazie să-și formeze pe credincioșii de mâine, încă de pe băncile școliei.

S'au arătat și unele scăderi ale programei și s'a stărunit asupra lipsei de interes ce se arată acestui studiu.

D. O. Ciocănescu a ținut o cuvântare documentată, cerând printre altele ca învățământul religiei să nu aibă colorit confesional.

Și noi suntem de această părere, ca sufletul micilor copilași să nu fie încărcat cu dogme, precepte înțelese abia de oamenii mari, cu studii speciale, Sufletul copilului are legile lui și cine nu le respectă, clădește pe nisip.

Sentimentul religios evoluiază la copil ca toate celelalte stări sufletești. Cine predă religia trebuie să cunoască și să respecte aceste lucruri. Unui bun provățuitor îi poate fi valoroasă lucrare a dlui I. Nisipeanu: *Religia pentru copii*.

Unul dintre cei doi cătecheți dela o școală din Cluj s'a condés la facerea lecțiilor după această lucrare. Ora de religie era așteptată cu nerăbdare și evlaric de copii. Celalalt catechet a ținut la metoda veche de a cere buchea cărți — la religie — și de a primi dela copii răspunsul cerut de catechism. Orele de religie pentru copii erau cele mai nedorite din toată săptămâna.

Din acești „catecumeni“ câțiva întâmplător au ascultat la lecțiile pline de viață ale celuiilalt catechet. Mirarea lor nu a fost mică, când au auzit că la religie se pot învăța și lucruri atât de frumoase, atât de atrăgătoare și ușor de priceput și de mintea lor fragedă.

Acasă și-au exprimat părerea de rău de ce nu sunt și ei de confesiunea copiilor pe care îi învață părintele. Din această întâmplare autentice să pot trage următoarele concluzii:

Materialul la religie trebuie selecționat după gradul de pricepere al copilului, ținând seamă de treptele de desvoltare ale sentimentului religios.

Cel care predă religia să fie adânc cunoscător al sufletului copilului. Expunerea lui să fie colorată, să pornească dela realitatea cunoscută de copil, să se nizuiască a se apropria de Divinul învățător, care a învățat mulțimea neștiutoare prin pilde, nu prin lucruri abstracte.

Seminariile trebuie să dea pregătirea în acest senz. Până să avem cât mai mulți preoți cuvântători pentru copii, învățătorii să propună tot ei religia, căci școala nu se poate lipsi de însemnătatea covârșitoare pentru educația copiilor a acestui studiu.

Const. Iencica.

Mișcarea pentru îmbunătățirea situației materiale a învățătorilor.

În mișcarea care s'a pornit pentru îmbunătățirea situației materiale a corpului didactic de toate gradele, și-au luat partea lor și membrii Parlamentului, cari aparțin învățământului. Astfel aceștia, au făcut în una din ședințele adunării Deputaților următoarea cerere, prin rostul colegului *Aurel Mircea* :

„D-lor deputați, nu vreau să mai discut chestia salarizării funcționarilor publici în general și a membrilor corpului didactic în special, s'a discutat în deajuns, și atât d-voastre cât și guvernul este în destul de documentat asupra acestei chestiuni.

Vreau însă d-lor să dau numai expresia câtorva considerații pe cari le-am formulat și cari sunt aici subscribe de un grup de aproape 40 de membri ai Camerii, cari sunt membri ai corpului didactic.

Le am aci scrise și mă simt dator să le arăt :

EXPUNERE DE MOTIVE.

1. Salariile de bază ale corpului didactic sunt cele din decretul din 1919, când sa pus în acord aceste salarii cu ale celorlalți funcționari.

2 Toate salariile celorlalți funcționari au fost ridicate dela cele fixate prin curba Haret din 1901. pe când salariile corpului didactic au fost din potrivă imobilizate așa prin lege.

3. Toți funcționarii au avut puțința de a înaintă, atât în mod normal pe baza drepturilor lor, cât mai ales în timpul din urmă prin ridicarea gradelor de funcțiune, astfel șefii de biurouri au ajuns subdirectori, directorii au devenit directori generali, etc. Corpul didactic însă a fost ținut pe loc.

4. Corpul didactic prin menirea lui trebuie să se bucure de un tratament deosebit. Numai astfel se asigură viitorul cultural al nației. Profesorul pe lângă munca materială ca orice funcționar, trebuie să dea și suflet.

Având în vedere faptul că și onor. consiliu de miniștri prin jurnarul din 20 iunie 1923 a recunoscut munca profesorilor, scoțându-i din curba Lalescu și asigurându-i că li se vor rectifica salariile.

Ceeace urmă, trebuie să se facă un amendament, care conform regulamentului Camerei, nu se mai poate face, dar care rămâne ca un „pium desiderium“ la cele zise mai sus.

Subsemnații avem onoare a propune :

Salariile corpului didactic se vor fixa astfel ca suma totală primită de membrii diferitelor grade de învățământ să fie egale cu de două ori salariul actual inclusiv sporul și chiria, plus ajutorul de familie. Aceste salarii se vor obține luându-se de bază salariul din 1919 multiplicat cu 10.

Leon Mrejeriu, Șt. Pop., Preot M. D. Proșescu, G. I. Ștefă-

nescu, V. Caisân, C. Spiueanu, P. Sfeclă, R. Dobrescu, M. D. Vasiliu, M. Păun, Holban, D. Hâncu, Ion Florescu, P. Firicel, Aurel Mircea, C. Spaneșteanu, T. Iacobescu, Mocanu, Serbănescu, Gh. Lupașcu, St. Morărescu, Victor Iamandi; D. V. Toni, Dimitrie Ioanițescu, G. Mihalache, Sp. Popescu, D. V. Chirovici, Pavel Dărlea, Ion Măgură, Andrei Pora, D. V. Chirvan, V. Micu, (două semnături nedescifrabile).

Misiunea învățătorilor.

Iată cum Diesterweg, amiralul pedagogilor germani și metodicianul șef din Segen (Westafalia) înțelege misiunea învățătorilor în opera sa „*Povățuitorul pentru cultura învățătorilor germani*“. „Povățuitorul“ este o scriere pentru acei bărbați cari, dela Dumnezeu și din partea statului au primit următoarea misiune :

„Voi să-mi fiți trimișii (apostolii) către copii, favoriți zeilor și oamenilor, moștenitorii viitori ai paradisiului pământesc și ceresc. Voi să-i primiți cu dragoste, să-i învățați cu pricepere și să-i povățuiți cu înțelepciune. Pe cei târzii la minte și leneși să-i conduceți cu răbdare neobosită pentru a-i invioră și a-i însufleti; pe cei iuți din fire și înfocați îi veți deprinde la moderațiune și la liniște. Veți pune baza la tot ce-i frumos și ce-i bun și ca să ne putem bizui cu siguranță pe rezultatele ce le așteptăm dela activitate. D-Voastră, vă voiu sădi în piept conștiința drept jud-cător interior și acolo unde ochiul omnesc nu poate să vadă.

Pe lângă acestea, vom avea nevoie de voi la unele servicii importante. Poporul suferă încă greu sub robia superstițiunei.

Deșteptați-vă, învățătorilor! De vom încercă să-i desbrăcăm de relele obiceiuri, să-l vindecăm de boala beției. *Deșteptați-vă!* O să vă punem în brațe pe copiii criminalilor; unde numai se va întâmplă să fie poporul adunat, vom avea nevoie de voi. Scurt, de ajutorul vostru va fi trebuință pretutindeni, pe unde se vor realiză, fără plată, scopuri filantropice. Pentru aceea în fiecare sat să fie cel puțin unul dintre voi. Pentru aceea, nu numai că veți salută cu bucurie orice fel de desvoltare liberă în comunile voastre, ci încă o veți promovă după puțință. Raporturile școlare stau în legătură cu toate celalte. Dacă privească acestea, fie ele religioase, sociale, agronomice juridice, politice, școalei îi merge bine și invers. Învățătorul să fie om de viață; nimic ce promovează viața să nu-i fie indiferent. *„Mai este încă mult de muncit și în afară de școală. Deșteptați-vă! Numai să voiți!*“ Aceasta este misiunea învățătorilor. Cu drept cuvânt le urăm sănătatea și puterea lui *Hercule*, însuflețirea lui *Pestalozzi*, știința lui *Leibnitz*, înțelepciunea lui *Socrate* și iubirea lui *Cristos*, pentru că învățătorilor le sunt încredințați moștenitorii cerului și ai pământului!“

e. e.

Cronică.

Rând pe rând se duc din mijlocul nostru veteranii, cari în cursul multor decenii au servit cu cea mai caldă credință la altarul culturii poporului.

Un astfel de dascal veteran, care s'a mutat la cele vecine în 22 dec. 1923 în vârsta de 76 ani și după un serviciu de 42 ani a fost și Ignat Seni. E poate ultimul, care ne lasă, din glorioasa generația a lui Petri, Ion Pop Reșeganul și a altor mari figuri, cari făceau fală tagmei noastre pe vremuri. Și în fața proaspetului mormânt a lui Ignat cândva Seni gândurile, ce ne copleșesc pe noi urmașii de astăzi, au un rost și o putere deosebită. Ignat Seni, prin pilda îndelungatei sale vieți și activitatea sa multilaterală desfășurată în cursul alor 42 ani, ne reprezintă în chipul cel mai plastic adevărul cuprins în cuvintele poetului.

*In ochii lui văd strălucind scânteia
De focul mare a dragostei de lege,
Ce prin potopul veacurilor negre
Ne-a luminat cărările pribeg.*

El și cei din generația lui au fost cu adevărat făuritorii drumului, la capătul căruia se întrezărea visul, ce s'a împlinit. Idealismul curat, ce l-a căluzit o viață întregă. — poate printre cele mai grele împrejurări, ce soartea a hărăzit dascălimei române vreodată — cuvine-se a-l sălăș'ui în sufletele noastre, a învățătorilor de azi. Căci dacă școala română de pe aceste plaiuri în trecut a avut să îndeplinească o mare misiune și prin sufletul mare al veteranilor — de felul celui dispărut — a și îndeplinit'o; numai puțin astăzi problemele ce trebuiesc soluționate de către școala noastră descătușată impun sufletului învățătorului acele virtuți și tărie, ce formau odineoară mândria premergătorilor noștri. (A)

*

Drepturile copilului. Uniunea internațională de ajutor a copiilor, cu sediul la Geneva fondată în 1920, are de scop să ajute pe copii din toate țările fără deosebire de rasă, naționalitate, sau confesiune.

Această uniune a publicat în 30 de limbi următoarea declarațiune:

Prin prezenta declarație a Drepturilor copilului, zisă „Declarația dela Geneva“, bărbații și femeile din toate națiile recunoscând că omenirea trebuie să dea copilului cea ce are ea mai bun, afirmă datoriile lor, în afară de orice considerație de rasă de naționalitate și de credință :

I. Copilul trebuie să fie pus în măsură să se desvolte în chip normal, trupește și sufletește.

II. Copilul flămând trebuie hrănit, copilul bolnav trebuie să fie îngrijit, copilul înapoiat trebuie să fie încurajat, copilul pervertit trebuie să fie îndreptat, orfanul și copilul părăsit trebuie să fie adepostiți și ajutați.

III. Copilul cel dintâiu, trebuie să fie ajutat în vremurile grele.

IV. Copilul trebuie să fie pus în măsură să-și câștige viața și trebuie ocrotit împotriva exploatarei.

V. Copilul trebuie să fie crescut în gândul că cele mai bune calități ale sale vor trebuie puse în slujba fraților lui.

*

Secția pedagogică universitară din București. Revista generală a învățământului dă câteva știri despre această secție la care însă nu se găsește nici un învățător din Ardeal sau celelalte prov. ncii.

Nedreptatea aceasta trebuie să fie îndreptată. D-l Ministru al Instrucției publice, răspunzând în parlament d-lui profesor Dr. I. Lupaș a promis, că va face tot posibilul ca și Universitatea din Cluj, să se bucure de dreptul de a avea o secție pedagogică. Ardealul mai mult ca în alt loc simte această nevoie, căci pe lângă școlile normale se mai găsesc aici 156 școli medii al căror corp didactic cu timpul va trebui primenit.

*

Orfelinatul dela Curtea de Argeș. D. M. Negru a dat prin coloanele „Universului“ alarma, despre mizeria și tratamentul neomenesc de care se bucură odraslele celor căzuți pentru mărirea țării. Lucrurile descoperite la acest orfelinat au indignat toată lumea. S'a cerut dlui Ministru de resort să ia cele mai strajnice măsuri contra celor vinovați. Acest caz, care din păcate se pare a nu fi singurul, a pus în discuție o problemă capitală: *selecționarea personalului* care să conducă aceste instituții. S'au cerut în parlament, ca orfelinatele să fie trecute la departamentul Instrucției.

Fără a vorbi *pro domo*, singurii chemați a conduce aceste instituții ar fi fost dascălii și în toată țara s'ar fi putut găsi desigur 20—30 de apostoli ai datoriei, cărora să li se fi incredințat acești copii, căci dacă ei sunt tratați ca cei dela Curtea de Argeș, mai bine să-i fi lăsat în satele lor, unde nu le-ar fi mers mai rău.

Ar fi interesantă o statistică a celor cari conduc orfelinatele, pregătirea ce o au și meritele cari iau indicat la acele locuri.

(C. I.)

Colaborator nou. Atragem atenția cititorilor noștri asupra *Scrisorii către învățători*. E a dlui Dr. O. Apostol, fiu de învățător și cunoscut popularizator a tot ce e în legătură cu medicina și mai ales cu igiena, de atât neglijată la noi. D-sa a luat pentru noi imbucurătoarea hotărîre de-a ne lumina în tot ce privește igiena școlii și a satelor, unde cei dintâi auxiliari ai medicului suntem și trebuie să fim noi învățătorii.

Oficiale.

Cu referire la ord. Ministerului Instrucțiunii Nr. 154838—1923 și Nr. 5205 din 8 Februarie 1924, prin cari s'a dispus, ca învățătorii din Ardeal, Banat etc. să nu fie înaintați în gradații și salar decât numai după trecerea examenului de definitivat și înaintare pe loc. „Asociația“ noastră a înaintat „Memoriul“ de mai jos. Acest „Memoriu“ fiind prezentat d-lui Ministru al Instrucțiunii de către d. Andreiu Pora, vic.-președintele Asociației, d. Ministru a aflat de juste și legale motivele aduse și în consecință a *contramandat ordinele din chestiune*, rămânând, ca învățătorii din Ardeal, Banat, etc., cari au făcut și terminat școala normală după legile și regulamentele foste în vigoare și cari au fost numiți *cu titlu definitiv*, să fie încadrați cu toate drepturile ce-i compet, fără să mai facă examene.

Asociația învățătorilor din
Ardeal, Banat, Crișana și
Maramureș.

*

17 Februarie, 1924.

Domnule Ministru!

Cu ordinele Nr. 154838/1923 și Nr. 5205 din 8 Februarie 1924 ați dispus ca învățătorii din Ardeal să nu fie înaintați în gradații și salar decât după trecerea examenului de definitivat și înaintare pe loc.

Aceste decizii întemeiate pe regulamentul de organizare al învățământului din vechiul regat, nu țin seamă de drepturile câștigate pe temeiul legilor locale — neschimbate până acum — și nici de starea de fapt în care se găsește corpul didactic primar din Ardeal.

Solicitați de colegii noștri, cari sunt atinși prin aceste decizii, respectuos, Vă rugăm, Domnule Ministru să binevoiți a dispune suspendarea acestor ordine pentru Ardeal, până la aplicarea legii noi a învățământului, din următoarele motive:

Toți absolvenții școlii normale cu 8 clase, au fost numiți de autoritățile locale cu titlul *definitiv* la catedra ce ocupau. A li-se cere acum examenul de definitivat, când ei de ani de zile funcționează ca învățători definitivi, e un nou sens.

Învățătorii, cari au făcut cu doi ani de zile școală mai mult, nu pot fi puși pe același picior de egalitate, în ce pri-

vește socotirea drepturilor în învățământ, cu absolvenții a șase clase normale. Aceasta e chestiune de echitate!

Învățătorii cari au 8 clase normale și funcționează în comunele rurale, să înainteze, fără examen în gradanție și leafă potrivit normelor de salarizare existente în Ardeal. Tot asemenea și cei din comunele urbane.

Orice dispoziție, care atinge interesele vitale ale învățământului și corpului didactic, să se aducă ținând seamă și de stările de fapt, căci nearmonizarea acestora, produce amărăciune și desgust în sufletul învățătorimii din Ardeal.

Aceasta e o mare pagubă pentru cultura națională.

Andrieu Pora,
v ce-președinte.

Gavril Almașianu,
seretar gen. al Asoc.

*

Revizoratul școlar al județului Cojocna trimite următorul comunicat: „În conformitate cu ord. Insp. Reg. Nr. 10962/923, Vă fac cunoscut, că Min Instr. prin de-zia Nr. 143109/923 din 20 Dec. 1923 dispune ca învățământul religios să fie predat ca și întrecut de către preoți.

Odată cu aceasta Vă atrag atențiunea asupra obligații ce aveți de a conduce elevii la biserică în toate duminicile și sărbătorile“.

BCU Cluj / Central University Library
Dr. Gh. Wilt,
revizor școlar.

*

Ordinul Inspectoratului Reg. din Cluj, Nr. 990/914 comunicat mai jos fiind de un interes general pentru toată învățătorimea îl comunicăm:

„Domnule Revizor! Avem onoare a Vă comunica spre știre și conformare în baza ordinului Ministerului Instrucțiunii Nr. 3079 din 31 Ianuarie 1924, că existând dispoziția luată de Minister, ca în toate școlile din Ardeal, să se aplice legile, regulamentele și programele din vechiul Reg-t, studiul religiei în școlile, primare în viitor nu se va mai predă de preoți cateheți, anume numiți și anume plătiți pentru aceasta, ci de învățătorii diferitelor școlile, în toate cazurile, când preoții nu se vor oferi să predea ci religia fără adaos de salariu socotind, că aceasta face parte din îndatoririle preoțești“.

Dr. Gh. Wilt,
revizor școl.

Posta Redacției.

Alexandru Sata înv. dir. Nașcău. Noua lege a învățământului va aranja odată precis și definitiv toate problemele școlare. Până atunci fiți cu răbdare! Aztăzi regulamentele și ordinele sunt diferite și de multe ori contradictorii. De aceea se lucrează, dupăcum se crede mai bine intereselor locale.

Cărți, Reviste, Ziare.

Teatru Școlar de D. Faur. Broșura cuprinde opt piese teatrale, anume întocmite pentru a fi reprezentate de școlari. Spre deosebire de ce a apărut până acum în această direcție, subiectele sunt pe cât se poate de interesante și instructive. Prin apariția acestei broșuri se adaugă ceva prețios la domeniul cam sărac al scrierilor de acest soi, — mai ales când e vorba de o literatură, care să fie pricepută și reprezentată de copii.

*

Școala Bănățeană: Organul „Asociației“ învățătorilor din Caraș-Severin Nr. 21—22 din 15 Noembrie 1923, cuprinde articole instructive cu privire la viața școlară și problemele de învățământ; apoi parte oficială și informațiuni. Redactarea revistei se face cu o deosebită îngrijire.

*

Biblioteca copiilor. Sub îngrijirea unui comitet a apărut în editura institutului de arte grafice „Ardealul“, din Cluj, următoarele broșuri; 1. *Intâmplări din viața domnitorilor Români*; 2. *Intâmplări din viața D-anelor și Domnițelor Române*; 3. *Două povești istorice*; 4. *Alexandru Lăpușeanul*, nuvelă istorică de C. Negruzzi (pentru tineret); 4—5. *Povești alese de Slavici, Ispirescu Pop-Reteganul*.

Aceste broșuri, cari costă 6—8 lei, dau o lectură folositoare pentru copii și părinților dornici de a cunoaște trecutul neamului.

*

Victor Lazăr: *Legende istorice* de pe pământul României, ed. II. cu 18 ilustrații, Cluj edit. „Ardealul“ 1922, 66 pag.. Prețul 10 lei. Broșura aceasta trebuie să fie carte de căpătăiu pentru fiecare copil din cl. III și IV. În ținuturile mărginașe unde influența străină a fost mai puternică, cărticica aceasta, ilustrată frumos, poate servi ca un mijloc de propagandă.

*

Kiriac—Saxu—Banulescu: Cântece și coruri școlare pentru uzul copiilor din școlile primare. Ediția II. București. 1923. Prețul 15 lei. Cuprinde 152 de cântece pe 1—3 voci. Nici un învățător nu se poate lipsi de această colecție. Păcat că e tipărită pe o hârtie așa de inferioară. Dealtfel puține cărți din publicațiile casei școalelor s'au bucurat de o îngrijire mai aleasă în ce privește hârtia și tiparul.

*

Toma Cocisiu: *Considerațiuni la reforma școlară a învățământului*. 15 pag. Blaj, 1924. Are observații juste în ce privește graba de a aplica ușor regulamentul din vechiul regat, fără a ține seamă de unele rosturi bune de aici. Unificarea e dorită de toată lumea, dar numai în părțile bune!

Lamura, anul V. Nr. 1—2. Dl. *N. Iorga*, Pe marginea scrisorii unui dascăl dela 1825, ne descrie cum eră „Școala satului pe vremuri“. Dascălul înlocuie „formele“ cu suflet. Noi cerem celor de astăzi și una și alta.

Dl. *Gh. Mugur* în „scrisorile către învățători“ lămurește valoarea muncii depuse de învățător pentru dezvoltarea gustului de citire la copii.

Publicarea experiențelor făcute de diferite școale — ne spune d. I. Simionescu — ar aduce un real serviciu învățământului. Sunt lucruri mărunte cari pot aduce foleose mari, dacă sunt generalizate.

Sfătuim și noi pe cititorii acestei reviste, să ne comunice tot ce cred, că poate avea interes pentru lumea școlară.

Dl. *Culea* dă părți din opera și viața lui I. H. Fabre, marele naturalist francez, din care se poate trage concluzii pedagogice de valoare.

În câteva pagini se arată activitatea plină de îndemn a colegului *Andrei Oros*, pe terenul etnografic. Colecția de 35 mii bucăți, din muzeul de etnografie din Cluj, a fost făcută de acest dascăl, care a salvat o comoară neprețuită pentru știință. Ca să faci lucruri trainice nu trebuie să fii un zeu și să ai diplome înalte. Bunul simț și voința tare fac minuni.

Dl. *Culea*, arată ce se face în alte părți și ce am puteau să facem și noi, pentru combaterea analfabetismului.

Revista „*Lamura*“ s'a putut menține până acum în bună parte grație sprijinului dat de învățătorim. De vre-o doi ani însă ea a publicat mai multă literatură decât chestiuni ce ar fi interesat lumea școlară. Articolele D-lor Nisipeanu, Culea, Simionescu au fost citite cu interes de învățătorime.

„*Lamura*“ a dat de toate, dar n'a urmat un program studiat în ce privește problemele școlare. Ea a fost singura revistă citită de toată dascălimea țării. Nefiind influențată de oficialitate ar fi fost cel mai prielnic teren unde să se discute marea reformă școlară croită pentru o țară mare care are de rezolvit atâtea probleme în această direcție. Tot ce s'a făcut până acuma, e datorit oficialității. Cei din afară de acest cerc nu și-au spus părerea. Articolele publicate în diferite ziare, eră firesc să fie repede uitate. Din cât am putut urmări, numai articolul dlui *O. Onicescu* din „*Idea Europeană*“, merită să fie amintit și va rămâne.

Cât de mult ar fi câștigat cauza școlară, dacă „*Lamura*“ ar fi fost o tribună de unde să-și spuie cuvântul: profesorimea de toate gradele, oamenii de știință, artiștii și literații.

Lamura ar fi servit în acest caz o mare problemă a culturii românești.

Const. Iencica.